

Group of States against Corruption
Groupe d'États contre la corruption

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

22 qershor 2018

Greco RC4(2018)4

RAUNDI I KATËRT I VLERËSIMIT

Parandalimi i krimit në lidhje me anëtarët e
parlamentit, gjyqtarët dhe prokurorët

RAPORTI I DYTË I PËRPUTHSHMËRISË SHQIPËRI

Miratuar nga GRECO në Mbledhjen Plenare të 80^{të}
(Strasburg, 18-22 qershor 2018)

I. HYRJE

1. Raporti i Dytë i Përputhshmërisë vlerëson masat e marra nga autoritetet e Shqipërisë për të zbatuar rekomandimet e nxjerra në Raportin e Vlerësimit të Raundit të Katërt (shi paragrafin 2), që trajton 'parandalimin e korrupsionit në lidhje me anëtarët e parlamentit, gjyqtarët dhe prokurorët'.
2. Raporti i Vlerësimit të Raundit të Katërt mbi Shqipërinë u miratua në Mbledhjen Plenare të 63^{të} të GRECO-sg (28 mars 2014) dhe është bërë publik më 27 qershor 2014, në vijim të autorizimit të Shqipërisë ([Greco Eval IV Rep \(2013\) 9E](#)). Raporti i Përputhshmërisë së Raundit të Katërt u miratua në Mbledhjen Plenare të 71^{të} të GRECO-s (18 mars 2016) dhe është bërë publik më 15 prill 2015, në vijim të autorizimit të Shqipërisë ([GrecoRC4\(2016\)6](#)).
3. Siç kërkohet nga Rregullat e Procedurës së GRECO-s, autoritetet e Shqipërisë paraqiten një Raport mbi Gjendjen me informacion shtesë në lidhje me masat e marra për të zbatuar nëntë rekomandimet në vazhdim që, sipas Raportit të Përputhshmërisë, janë zbatuar pjesërisht. Ky raport u mor më 7 mars dhe u përditësua më 26 prill 2018 i paraqitur mbi bazën e Raportit të Dytë të Përputhshmërisë.
4. GRECO përzgjedhi Qipron dhe 'ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë' për të caktuar Raportuesit për procedurën e përputhshmërisë. Raportuesit e caktuar për këtë raport ishin Zj Alexia KALISPERA, në emër të Qipros dhe Zj Ana PAVLOVSKA-DANEVA, në emër të 'ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë'. Ato u ndihmuan nga Sekretariati i GRECO-s në përpilimin e këtij Raporti Përputhshmërie.

II. ANALIZË

5. Kujtojmë që GRECO trajtoi dhjetë rekomandimet për Shqipërinë në Raportin e tij të Vlerësimit. Në Raportin e Përputhshmërisë, GRECO nxori përfundimin që rekomandimi x ishte zbatuar në mënyrë të pranueshme dhe rekomandimet i-ix ishin zbatuar pjesërisht nga Shqipëria. Përputhshmëria me rekomandimet e mbetura pezull (i-ix) trajtohet më poshtë.

Parandalimi i korrupsionit në lidhje me anëtarët e parlamentit

Rekomandimi i.

6. *GRECO rekomandoi që transparenca e procesit legjislativ të përmirësohet më tej duke: i) siguruar zbatimin në kohë të kërkesës sipas Rregullores së Procedurës për të publikuar në faqen zyrtare të draftit të legjislacionit të Asamblesë Kombëtare, duke përfshirë projektet fillestare dhe ndryshimet; dhe ii) rregullimin e kontakteve të deputetëve me lobistët dhe palët e treta që kërkojnë të ndikojnë në procesin legjislativ.*
7. Në Raportin e Përputhshmërisë GRECO e konsideronte këtë rekomandim pjesërisht të zbatuar. GRECO konstatoi se pjesa e parë e rekomandimit ishte zbatuar. Ai përhëndeti edhe miratimin nga Byroja e Kuvendit të një vendimi për publikimin në kohë të projekteve fillestare dhe përdorimin më të gjerë të teknologjisë së informacionit për të rritur transparençën e procesit parlamentar, veçanërisht për sa i përket publikimit të përshtatshëm të projektligjeve.
8. Sa i përket pjesës së dytë të rekomandimit, GRECO e konsideron atë vetëm pjesërisht të implementuar. Ai pranoi se Kuvendi kishte përcaktuar rregulla dhe kishte futur mjete të caktuara (një regjistër i OJQ-ve dhe Koordinator për Grupet e Interesit) për të menaxhuar më mirë kontaktet e deputetëve me palët e treta gjatë procesit

legjislativ dhe për të rritur transparencën. Megjithatë, këto rregulla kishin të bënin me rregullimin e sektorit joqeveritar dhe pjesëmarrjen e tyre në dëgjuesat publike. Për më tepër, rregullat e reja zbatohen në kontaktet zyrtare të Kuvendit dhe komisioneve të tij, por jo me ato të grupeve parlamentare ose deputetëve të veçantë, kontaktet e të cilëve nuk u nënshtrohen njoftimit apo zbulimit.

9. Autoritetet e Shqipërisë tashmë japin informacion të përditësuar në lidhje me pjesën e parë të rekomandimit, duke përfshirë atë në përputhje me Nenin 105, paragrafi 2/1 të Rregullores së Punës, të publikuar në [website](#): projektligjet dhe relacionet e tyre shpjeguese; programin e punës së Kuvendit; procesverbalet e mbledhjeve të komisioneve; raportet e komisioneve që shqyrtojnë projektligjet; dhe rezultatet e votave plenare. OJQ-të, bazuar në fushën e tyre të veprimtarisë, mund të marrin pjesë në mbledhjet e komisioneve kur të diskutohen projektligjet dhe të paraqesin komente. Për më tepër, në pajtim me Nenin 10 të Ligjit nr. 119/2014 për të Drejtën e Informimit, Kuvendi ka emëruar nga personeli i tij një koordinator për të drejtën e informimit për të bashkërenduar veprimet e ndërmarra për të garantuar të drejtën e publikut për informacion; postimet e koordinatorëve në një faqe të dedikuar [webpage i Kuvendit](#) të kërkesave për informacionin e marra dhe trajtuara nga Kuvendi. Çdo anëtar i publikut, e drejta e të cilit nuk është respektuar mund të kërkojë shqyrtim administrativ tek Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale. Përveç kësaj, Programi i Transparencës i Kuvendit të Shqipërisë është azhurnuar, në përputhje me Ligjin për të Drejtën e Informimit, me qëllim të rritjes së transparencës së punës së tij duke i bërë mjediset e tij të hapura dhe duke ofruar informacion në faqen zyrtare të internetit (www.parlament.al).
10. Autoritetet tërheqin vëmendjen në Strategjinë e Komunikimit të Asamblesë Kombëtare, të miratuar nga Byroja e saj në 2014 dhe të plotësuar me një plan veprimi me iniciativa konkrete për të përmirësuar të gjitha format e komunikimit me publikun sipas strategjisë. Ata gjithashtu i referohen përsëri platformës digjitale të Parlamentit Evropian, duke nënvizuar se në të janë publikuar të gjitha dokumentet që kanë të bëjnë me procesin legjislativ dhe se janë bërë përpjekje për të siguruar që me përbërjen e re të Parlamentit, deputetët e përdorin këtë platformë.
11. Sa i përket pjesës së dytë të rekomandimit, autoritetet tani deklarojnë se Kuvendi miratoi më 5 prill 2018 një Kod të Sjelljes për Deputetët, i cili përmban rregulla për kontaktet e tyre me lobistët dhe palët e treta gjatë aktiviteteve parlamentare dhe jo-parlamentare. Neni 21, "Lobimi në Kuvend", parashikon se kontaktet me lobistët dhe palët e treta duhet të udhëhiqen nga parimet e integritetit dhe transparencës. Kur deputetët ose komisionet parlamentare bashkëpunojnë me organizatat e shoqërisë civile ose grupet e interesit gjatë procesit legjislativ, ata duhet të bëjnë publike mbledhjet që janë mbajtur me ta, çështjen e diskutimeve dhe nivelin e mbështetjes që ata duhet të sigurojnë për kërkesat e paraqitura nga palët e treta. Marrëdhëniet e deputetëve ose të komisioneve parlamentare me organizatat e shoqërisë civile ose grupet e interesit për çështjet që lidhen me pjesëmarrjen në procesin legjislativ duhet të dokumentohen dhe regjistrohen nga komisioni parlamentar përkatës ose sekretariati i Kuvendit. Dokumentet për kërkesat konkrete ose propozimet e bëra gjatë procesit legjislativ duhet të publikohen në faqen zyrtare të komisionit përkatës parlamentar. Përveç kësaj, deputetëve u ndalohet lobimi në këmbim të pagesave, stimujve apo shpërblimeve të tjera.
12. GRECO merr parasysh informacionin shtesë të ofruar nga autoritetet shqiptare në lidhje me pjesën e parë të rekomandimit, e cila tashmë është konstatuar të zbatohet në mënyrë të kënaqshme. Ai mirëpret përpjekjet e mëtejshme për të rritur transparencën e procesit parlamentar, në veçanti me emërimin e një koordinatori për të drejtën e informimit, roli i të cilit është të menaxhojë dhe publikojë kërkesat për informim të publikut, duke siguruar që më shumë informacione të vihen në

dispozicion në internet dhe se deputetët shfrytëzojnë plotësisht platformën digjitale të Parlamentit.

13. Lidhur me pjesën e dytë të rekomandimit, GRECO mirëpret miratimin e Kodit të Mirësjelljes për deputetët, një kopje e të cilit është siguruar, dhe rregullat që ai përmban për kontaktet me palët e treta. GRECO është i bindur që, me kusht që këto rregulla të ndiqen në praktikë, kontaktet e deputetëve me palë të treta gjatë procesit legjislativ do të bëhen publike dhe nënshtrohen shqyrtimit publik, në veçanti takimeve të mbajtura dhe përmbajtjes së tyre, si dhe kërkesave specifike ose propozimeve të bëra nga trupi partive përmes marrëdhënieve të tyre me deputetë. Kjo plotëson kërkesat e gjysmës së dytë të rekomandimit. Në të njëjtën kohë, GRECO nënvizon megjithatë nevojën për të ndjekur zbatimin e këtyre rregullave, duke përfshirë sanksionimin (shih rekomandimin ii).
14. GRECO arrin në përfundimin se rekomandimi i është zbatuar në mënyrë të kënaqshme.

Rekomandimi ii.

15. *GRECO rekomandoi që i) Kodi i Sjelljes për deputetët, të parashikuara në Rregulloren e Procedurës së Asamblesë Kombëtare, të përpunohet dhe të zbatohet siç duhet; dhe ii) trajnimi, udhëzimi dhe këshillimi të vihen në dispozicion të deputetëve për çështje të tilla si forma, mënyra dhe objekti i kontakteve të lejueshme me grupet e interesit dhe lobistët, zbulimi i konflikteve ad hoc të interesit, etikës dhe parandalimit të korrupsionit brenda radhëve të tyre.*
16. GRECO e gjeti këtë rekomandim që të zbatuar pjesërisht në Raportin e Përpunueshmërisë. Ajo mori në konsideratë diskutimet e vazhdueshme mbi një projekt-kod të sjelljes i cili do të prezantonte, *ndër të tjera*, rregulla të përgjithshme mbi etikën dhe do të mbulonte konfliktet e interesit, papajtueshmëritë, dhuratat, transparencën, konfidencialitetin dhe kufizimet pas punësimit. Gjithashtu vuri në dukje negociatat ndërparlamentare lidhur me mekanizmin e zbatimit të Kodit.
17. Autoritetet e Shqipërisë tani tregojnë se me Vendimin Nr. 61/2018 të datës 5 prill 2018, Kuvendi miratoi Kodin e Sjelljes për deputetët, me hyrje të menjëhershme në fuqi. Qëllimi i këtij Kodi është, ndër të tjera, të përcaktojë parimet etike të zbatueshme për deputetët, t'u japë udhëzime atyre në rast dileme etike për të shmangur presionet e panevojshme, për të rritur transparencën e aktiviteteve të tyre dhe në përgjithësi t'i ofrojë publikut një grup të qartë standardesh për tu kërkuar llogari deputetëve. Kodi i Sjelljes për Deputetët përmban rregulla bazë për konfliktet e interesit, deklaratat e interesave private, kufizimet në aktivitetet e jashtme gjatë kohës që janë në detyrë, dhuratat, kontaktet me palët e treta, kufizimet pas punësimit dhe standardet e sjelljes së deputetëve gjatë procesit parlamentar dhe aktivitete jo-parlamentare. Byroja e Kuvendit duhet të nxjerrë udhëzime të hollësishme për zbatimin e Kodit të Sjelljes brenda tre muajve nga hyrja në fuqi e tij. Për këtë qëllim është ngritur një grup pune - ai do të marrë parasysh përvojën ndërkombëtare dhe do të konsultohet me një ekspert nga OSBE / ODIHR, si dhe me Këshillin e Evropës. Udhëzimet e përmendura duhet të miratohen nga Byroja e Kuvendit më 5 korrik 2018. Sipas ligjit të lartpërmendur, Byroja është përgjegjëse për zbatimin e Kodit të Sjelljes. Autoritetet gjithashtu përmendin emërimin e një personi kontakti nga Kuvendi Popullor nga shërbimet e tij për ta ndihmuar në këtë detyrë.
18. Autoritetet tregojnë se rregullat mbi sanksionet e aplikueshme për deputetët në rastet e shkeljes së Kodit të Sjelljes janë ato të përfshira në Rregulloren e Procedurës së Kuvendit, pasi Neni 33 i Kodit të Sjelljes përcakton që Kodin të bëhet pjesë e Rregullores së Procedurës (Shtojca Nr. 2). Neni 63 i Rregullores së Procedurës

parashikon masa disiplinore (tërheqja e vëmendjes së deputetit, vërejtjet, përjashtimi nga seancat plenare, përjashtimi nga pjesëmarrja në mbledhjet e komisioneve dhe në mbledhjet plenare për 10 ditë). I takon Byrosë së Kuvendit të shqyrtojë dhe të vendosë mbi sanksionet. Autoritetet theksojnë që Neni 6 i Kodit të Sjelljes për "gjuhën jo-parlamentare dhe diskriminuese" u referohet shprehimisht sanksioneve të parashikuara në Rregulloren e Procedurës në rastet e shkeljes. Në janar të vitit 2018, një grup politik ka paraqitur disa ndryshime lidhur, *ndërmjet të tjerash*, me sanksionet e zbatueshme në rastet e shkeljes së Kodit të Sjelljes. Këto ndryshime do të diskutohen brenda secilit grup politik. Është krijuar një grup pune me grupe të ndryshme politike dhe ndryshimet në Rregulloren e Procedurës do të diskutohen në seancë plenare brenda këtij sesioni.

19. Inspektorati i Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive dhe Konflikteve të Interesit (ILDKPLI) ofron trajnime dhe këshillime për Autoritetet Përgjegjëse të përcaktuara nga institucionet e ndryshme publike (përfshirë këtu edhe rastin e Kuvendit). I takon Autoritetit Përgjegjës të ofrojë informacion, trajnim dhe këshillim për zyrtarët që janë në institucionin publik në fjalë. Me miratimin e Kodit të Sjelljes për Deputetët, autoritetet gjithashtu deklarojnë që ILDKPLI-ja do të vendosë, në bashkëpunim të ngushtë me Kuvendin, për nevojat e trajnimit për deputetë dhe do të sigurojë zbutjen e këtij procesi nëpërmjet asistencës teknike të ofruar nga projekti trevjeçar mbi "mbështetjen e formulimit, bashkërendimit dhe zbatimit të politikave anti-korrupsion në Shqipëri", financuar nga Bashkimi Europian.
20. Përveç informacionit të lartpërmendur, autoritetet japin më shumë informacion të përgjithshëm mbi reformën më të gjerë kushtetuese dhe legjislative që synon forcimin e besimit të publikut në zotëruesit e zyrave publike, duke përfshirë edhe deputetët.¹ Referimi bëhet në formularët e vetëdeklarimit që duhet të plotësohen nga kandidatët në zgjedhjet parlamentare dhe deputetët në lidhje me pranueshmërinë e tyre (siç është mos-dënimi me një vendim të formës së prerë në Shqipëri ose jashtë vendit ose mos-mbajtja e ndonjë posti tjetër të zgjedhur). Verifikimi i formularëve të vetëdeklarimit nga ana e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve çoi në 2016 deri në ndërprerjen e mandatit të dy deputetëve. Në vitin 2017, formularët e vetëdeklarimit të 2 723 kandidatëve u vlerësuan dhe u kontrolluan me burime të tjera nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, të cilat konstatuan se 57 kandidatë ishin dënuar dhe si rrjedhim nuk mund të kandidonin për zgjedhje. Në të njëjtin vit, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve shfuqizoi zgjedhjen e dy deputetëve, të cilët nuk kishin treguar në formularin e tyre të vetëdeklarimit arrestimet, hetimet dhe përdorimin e identitetit të rremë në territorin italian.
21. GRECO merr parasysh informacionet e ofruara nga autoritetet. Ai përshëndet miratimin e Kodit të Sjelljes për deputetët, që mbulon fushat që kanë të bëjnë me parandalimin e korrupsionit, në veçanti konfliktin e interesit; aktivitetet e jashtme; kontaktet me palët e treta (shih rekomandimin i); dhuratat; dhe kufizimet pas punësimit. GRECO vëren se Byroja e Kuvendit duhet të publikojë udhëzime të hollësishme për zbatimin e Kodit. Ky do të jetë një mjet kritik për ti bërë standardet e përfshira në Kod, sidomos për konfliktin e interesit, më konkrete dhe për rrjedhojë të kontribuojnë në zbatimin efektiv të tyre.
22. Në të njëjtën kohë, GRECO shpreh keqardhje që Kodi i Sjelljes për deputetët nuk përfshin rregulla për sanksionet që zbatohen për deputetët në rastet e shkeljeve të Kodit. Autoritetet tregojnë se, si pjesë e Rregullores së Procedurës së Kuvendit, sanksionet e përmbajtura në Rregullore do të zbatoheshin për shkeljet e Kodit.

¹ Në veçanti, Ligji Nr. 137/2015 "Për disa ndryshime dhe plotësime të Ligjit nr. 8417, datë 21.10.1998," Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë ", të ndryshuar"; Ligji nr. 138/2015 "Për garantimin e integritetit të personave që zgjidhen, emërohen ose marrin funksione publike"; Ligji nr. 38/2016 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 138/2015" Për garantimin e integritetit të personave që zgjidhen, emërohen ose marrin funksione publike""

Megjithatë, ndërsa Neni 6 i Kodit i referohet shprehimisht zbatimit të këtyre sanksioneve, asnjë dispozitë tjetër, përfshirë çështjet që lidhen me integritetin, nuk bën një referencë të tillë, duke krijuar kështu disa paqartësi. Nëse sanksionet nga Rregullorja e Procedurës zbatohen për dispozita të ndryshme nga Neni 6, duhet të sqarohet, ndoshta në dispozitat përkatëse ose në një dispozitë të përgjithshme në Kodin e Sjelljes. GRECO është në dijeni se në Kuvend ka diskutime të vazhdueshme në lidhje me sanksionet dhe shpreson se do të sjellë një farë qartësie në këtë çështje. Për më tepër, Kodi i Sjelljes vetëm tregon në përgjithësi se Byroja e Kuvendit është përgjegjëse për zbatimin e tij dhe se një person i kontaktit është emëruar për të ndihmuar në këtë detyrë. Zbatimi është një pjesë thelbësore e çdo sistemi të integritetit dhe efektiviteti i një sërë standardesh varet nga ndërgjegjësimi i atyre ndaj të cilëve drejtohet, nga gatishmëria e tyre për të përmbushur dispozitat e saj, por gjithashtu për mjetet e përshtatshme për të siguruar zbatimin e saj, d.m.th., sjellja e papërshtatshme të vihet në dukje nëpërmjet kontrollit të përshtatshëm, dhe tërheq sanksione të përshtatshme. Kjo çështje gjithashtu lidhet me qartësimin e zbatimit të sanksioneve të përfshira në Rregulloren e Procedurës për shkeljen e të gjitha dispozitave të Kodit të Sjelljes, pasi Rregullat përcaktojnë se Byroja e Kuvendit është përgjegjëse për shqyrtimin dhe vendosjen e sanksioneve.

23. GRECO konsideron se miratimi i Kodit të Sjelljes për deputetët mbush një hendek të konsiderueshëm në Shqipëri. Sidoqoftë, masa të mëtejshme janë të nevojshme për të siguruar sqarimin e zbatimit të Kodit të Sjelljes, me udhëzime të duhura, sidomos për sanksionet e aplikueshme. Miratimi i udhëzimeve praktike dhe organizimi i trajnimit dhe këshillimit të dedikuar për deputetët në lidhje me standardet e përfshira në Kodin e Sjelljes, siç kërkohet nga pjesa e dytë e rekomandimit, do të jetë e rëndësishme për të siguruar që ajo të zbatohet siç duhet. Prandaj, ka ende punë për të bërë për të siguruar zbatimin e Kodit të Sjelljes për deputetët. Prandaj, rekomandimi duhet të vlerësohet, për momentin, si pjesërisht i zbatuar.
24. GRECO arrin në përfundimin se rekomandimi ii është zbatuar pjesërisht.

Rekomandimi iii.

25. *GRECO rekomandoi që të krijohej një mekanizëm për njoftimin "rast pas rasti" për konfliktet e interesit nga ana e deputetëve në Kuvendin Popullor dhe që operacioni i këtij mekanizmi t'i nënshtrohet monitorimit.*
26. Në Raportin e Përputhshmërisë GRECO e konsideronte këtë rekomandim pjesërisht të zbatuar. Ai mirëpriti hapat e ndërmarrë për të zbatuar dispozitat e Ligjit për Parandalimin e Konfliktit të Interesave në Ushtrimin e Funksioneve Publike (LPKI) në deklaratën *ad hoc* dhe regjistrimin e konfliktit të interesave "rast pas rasti" nga deputetët. Megjithatë, ajo shprehu shqetësimin se vetëm një rast ishte regjistruar midis marsit 2014 dhe miratimit të Raportit të Pajtueshmërisë. Ai përmendi disa çështje shqetësuese në kohën e vizitës vlerësuese: jo të gjithë deputetët ishin të mendimit që LPKI-ja zbatohet për ta; situata të cilat cilësuan si 'rast pas rasti' konflikte të interesit në kontekstin e funksioneve të deputetëve; dhe te cilat autoritetet duhet të raportohen konflikte të tilla. Ky i fundit duket se është zgjidhur në atë se dy persona nga Shërbimet e Burimeve Njerëzore të Kuvendit dhe Departamenti i Përfitimeve të deputetëve ishin caktuar si Autoriteti Përgjegjës. GRECO gjithashtu konsideroi se trajnimi nga Autoriteti Përgjegjës nuk ishte i mjaftueshëm dhe se duhej të viheshin në dispozicion të deputetëve udhëzime, këshilla, mbështetje dhe trajnime.
27. Autoritetet e Shqipërisë tani përsërisin që në mars të vitit 2014 janë ndërmarrë të gjitha masat për themelimin e Autoritetit Përgjegjës në Kuvend, në përputhje me LPKI-në, të ndryshuar. Autoriteti Përgjegjës vepron në përputhje me LPKI-në, si dhe me urdhrat e lëshuar nga ILDKPKI, dhe ato monitorohen në baza të rregullta për

aktivitetin që kryhet. Ata shtojnë se një tjetër monitorim bazohet në raste konkrete të paraqitura pranë Autoritetit Përgjegjës, veprimet dhe konsideratat e të cilave duhet t'i njoftohen ILDKPKI-së. Megjithatë, ato gjithashtu tregojnë se nuk ka pasur ndonjë rast tu paraqitur gjatë periudhës raportuese dhe për këtë arsye nuk kishte qenë e nevojshme për të kryer procesin e monitorimit. Ata shtojnë se zbatimi i këtij rekomandimi lidhet me Kodin e Sjelljes së miratuar kohët e fundit për deputetët.

28. GRECO merr parasysh informacionet e ofruara nga autoritetet. GRECO vë në dukje se Kodi i Sjelljes i miratuar kohët e fundit për deputetë parashikon njoftimin e konflikteve ad hoc të interesit që përfshijnë deputetët dhe që ndodhin gjatë procesit legjislativ, si dhe publikimin e tyre në faqen e internetit të Kuvendit (Neni 13). Deputetët duhet të bëjnë një deklaratë në fillim të seancës plenare të mbledhjes së një komisioni parlamentar ose organi tjetër, i cili duhet të regjistrohet në procesverbal. Kur një konflikt interesi lind gjatë procesit legjislativ, deklarata me shkrim e deputetit për konflikt interesi publikohet në faqen e internetit të Kuvendit. Me një deklaratë të tillë, deputetët humbin të drejtën e tyre për të votuar mbi projektligjin në fjalë ose ndonjë dokument tjetër politik.
29. GRECO mirëpret faktin se një procedurë e qartë për të bërë deklarata ad hoc të konfliktit të interesave është përcaktuar në Kodin e Sjelljes për deputetët. Deri në miratimin e këtij Kodi, nuk kishte dëshmi se deklarata ad hoc ishin bërë. Suksesi i procedurës sipas Kodit të Sjelljes do të varet në një masë të madhe nga mënyra se si është siguruar zbatimi i Kodit dhe tashmë është vërejtur se Kodi nuk i referohet sanksioneve në rast të shkeljes. Përveç miratimit të Kodit të Sjelljes, duhet të hartohet edhe trajnimi i përshtatshëm për konfliktet e interesit brenda Kuvendit. Duke pasur parasysh pasigurinë që mbetet për mënyrën se si do të sigurohet monitorimi i zbatimit të rregullave të Kodit të Sjelljes, e cila është pjesë përbërëse e këtij rekomandimi dhe mungesa e një dispozite të përgjithshme mbi sanksionet në Kod apo një referencë e dyfishtë në Nenin 13 ndaj sanksioneve të përfshira në Rregulloren e Procedurës (shih rekomandimin ii), ky rekomandim nuk mund të konsiderohet i zbatuar plotësisht në këtë fazë.
30. GRECO arrin në përfundimin se rekomandimi iii është zbatuar pjesërisht.

Rekomandimi iv

31. *GRECO rekomandoi që përmbajtja e deklaratave të pasurive të anëtarëve të parlamentit të bëhen publike në një faqe zyrtare dhe në kohën e duhur, duke marrë parasysh respektimin e privatësisë dhe sigurisë së deputetëve dhe personave të lidhur me ata që janë subjekt i një detyrimi për raportim.*
32. Në Raportin e Përputhshmërisë GRECO e konsideronte këtë rekomandim pjesërisht të zbatuar. Ai mirëpriti, në veçanti, heqjen e shumë pengesave në zbulimin e deklaratave të pasurive të deputetëve. Në të njëjtën kohë, ai rikujtoi se, sipas ligjit "Për deklarimin dhe auditimin e pasurisë, detyrimeve financiare të zyrtarëve të zgjedhur dhe disa zyrtarëve publikë" përmbajtja e secilit formular duhet të vihet në dispozicion të një pale të interesuar vetëm *me kërkesë të tij/saj*. Duke vënë në dukje se procedura e zbulimit ishte lehtësuar dhe racionalizuar duke hequr taksën administrative dhe auditimin e detyrueshëm paraprak, ai nuk gjeti asnjë dëshmi të ndryshimit të kuadrit ligjor për të siguruar që të gjitha formularët e deputetëve të vihen menjëherë në dispozicion të publikut, në një faqe të caktuar zyrtare të internetit. GRECO u kërkoi autoriteteve që të vendosin një mjet të tillë shpalljeje pa vonesa të mëtejshme.
33. Autoritetet e Shqipërisë tani tregojnë se më 6 prill 2017 Kuvendi miratoi ligjin nr. 42/2017 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 049 "Për deklarimin dhe kontrollin e pasurisë, detyrimet financiare të të zgjedhurve dhe disa punonjësve

publikë" i cili, *ndër të tjera*, parashikon publikimin e deklaratave të pasurive të deputetëve në faqen e internetit të ILDKPKI-së, në përputhje me legjislacionin në fuqi për të drejtën e informimit dhe mbrojtjen e të dhënave personale.

34. Autoritetet shtojnë se një nga prioritetet e ILDKPKI-së për vitin 2016 ishte "përmirësimi i sistemit aktual për kompletimin, administrimin dhe kontrollin e formularëve të deklaratës, me qëllim rritjen e efikasitetit dhe cilësisë së punës së Inspektoratit të Lartë, duke shkuar drejt shpalljes në internet". Për këtë qëllim, në tetor të vitit 2016, ILDKPKI filloi zbatimin e projektit trevjeçar të Bashkëpunimit Horizontal të bashkëfinancuar nga BE dhe Këshilli i Evropës "*Veprimi kundër Krimin Ekonomik në Shqipëri për Ballkanin Perëndimor dhe Turqinë*" - ku një nga objektivat kryesore të tij ishte përmirësimi i Deklaratës së Shqipërisë dhe i Sistemit të Kontrollit të Aseteve. Autoritetet nënvizojnë se krijimi i një sistemi të ri elektronik për ILDKPKI-në, publikimi dhe qasja on-line në deklaratimet e pasurisë dhe konfliktit të interesit është i rëndësishëm për të forcuar mekanizmat e hetimit dhe të auditimit të ILDKPKI-së.
35. Krijimi i një sistemi online të deklaratimit të pasurisë do të lejojë mbledhjen në kohë reale të deklaratave të pasurisë; përpunimi i tyre tërësisht në mënyrë elektronike; rritjen e efektivitetit të procesit të kontrollit dhe hetimeve administrative; dhe zbulimin në internet të deklaratave të interesave private në kohë reale. Mbështetja teknike dhe financiare është siguruar nga USAID, duke mundësuar hartimin dhe ndërtimin e *softuerit* për sistemin e deklaratimit on-line. Autoritetet tregojnë se ata janë aktualisht në fazën e vlerësimit / përzgjedhjes së operatorëve që kanë shprehur interes në zhvillimin e softuerit për sistemin e deklaratimit të pasurisë në internet. Sistemi është duke u zhvilluar dhe duhet të jetë funksional në shkurt 2019.
36. Ndërkohë, përmbajtja e deklaratave të pasurive të anëtarëve të parlamentit të dorëzuar në ILDKPKI tashmë është publikuar në një faqe zyrtare.²
37. GRECO merr parasysh informacionet e ofruara. GRECO mirëpret punën që po ndërmerret për të përmirësuar deklaratimet e aseteve dhe sistemin e kontrollit në mënyrë që deklaratat e pasurisë të bëhen online dhe të përpunohen në mënyrë elektronike, duke siguruar kështu efektivitetin e sistemit të kontrollit dhe duke lejuar deklaratat e pasurisë të publikohen në faqen e internetit të ILDKPKI-së, me mbështetjen e Këshilli i Evropës, BE-së dhe USAID-it. Ndërkohë, deklaratimet e pasurive të deputetëve tashmë janë bërë publike në një faqe zyrtare.
38. GRECO arrin në përfundimin se rekomandimi iv është zbatuar në mënyrë të kënaqshme.

Rekomandimi v.

39. *GRECO rekomandoi që i) deklaratat e pasurive të anëtarëve të parlamentit t'i nënshtrohen kontrolleve më të shpeshta; dhe ii) të rritet bashkëpunimi ndërmjet Inspektoratit të Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive dhe institucioneve përkatëse shtetërore.*
40. Në Raportin e Përputhshmërisë GRECO e konsideronte këtë rekomandim pjesërisht të zbatuar. GRECO rikujtoi në lidhje me pjesën e parë të këtij rekomandimi se kishte konstatuar që intervali trevjeçar midis auditimeve të plota të pasurive të deputetëve është i pamjaftueshëm për të identifikuar ndonjë keqpërdorim të mundshëm të regjimit të zbulimit të pasurisë, duke pasur parasysh edhe procedurën e gjatë kryer nga ILDKPKI. Për rrjedhojë, kishte mirëpritur ndryshimet e propozuara në ligjin "Për deklaratimin dhe auditimin e pasurive, detyrimeve financiare të zyrtarëve të zgjedhur

² http://spending.data.al/en/moneypower/list/pos_id/6

dhe disa zyrtarë publikë" për të futur auditime më të shpeshta. Sa i përket pjesës së dytë të rekomandimit, GRECO konsideroi nënshkrimin e protokolleve mbi bashkëpunimin midis ILDKPKI-së dhe një sërë institucionesh, duke përfshirë autoritetet tatimore, si një zhvillim pozitiv. Kjo ka çuar në një numër të konsiderueshëm të referimeve penale dhe masave administrative të ndërmarra në lidhje me deputetët në lidhje me shkeljet e detyrimit të deklarimit të pasurive të tyre. GRECO arriti në përfundimin se kjo pjesë e rekomandimit u zbatua në mënyrë të kënaqshme.

41. Lidhur me pjesën e parë të rekomandimit, autoritetet e Shqipërisë tani deklarojnë se Ligji i lartpërmendur nr. 42/2017 ka sjellë ndryshimin e Nenit 25/1 të Ligjit "Për deklarimin dhe kontrollin e pasurive, detyrimeve financiare të personave të zgjedhur dhe disa punonjësve publikë" kështu që intervali për kryerjen e kontrollit të plotë të deklarimeve të pasurive të deputetëve është reduktuar nga një herë në tre vjet në një herë në dy vjet.
42. Sa i përket pjesës së dytë të rekomandimit, autoritetet tani tregojnë se bashkëpunimi ndër-institucional është intensifikuar dhe ILDKPKI-ja ka nënshkruar disa memorandume bashkëpunimi, duke përfshirë me Ministrin e Shtetit për Çështjet Lokale (gjithashtu Koordinator Kombëtar kundër Korrupsioni) dhe Partnerët e Shqipërisë për një projekt për mbrojtjen e sinjalizuesve, me Ministrinë e Financave për funksionimin e rrjetit raportues të AFCOS-it (Inspektimi Financiar-OLAF) ku USAID-i po ngre sistemin elektronik të deklarimit të interesave private. Gjatë periudhës 2016-2017, ILDKPKI-ja ka dorëzuar gjashtë kërkesa në prokurori në lidhje me deputetët.
43. GRECO merr parasysh informacionet e ofruara nga autoritetet. GRECO mirëpret faktin se, si rezultat i ndryshimeve në ligjin "Për deklarimin dhe kontrollin e pasurisë, detyrimeve financiare të të zgjedhurve dhe disa punonjësve publikë" intervali për kryerjen e kontrollit të plotë të deklaratave të pasurive të deputetëve është reduktuar në dy vjet. Prandaj, kjo pjesë e rekomandimit mund të konsiderohet e përmbushur. Sa i përket pjesës së dytë të rekomandimit, e cila tashmë është konstatuar se zbatohet në mënyrë të kënaqshme në Raportin e Pajtueshmërisë, GRECO është i kënaqur të shohë se është vazhduar bashkëpunimi i mëtejshëm ndër-institucional që përfshin ILDKPKI-në.
44. GRECO arrin në përfundimin se rekomandimi v është zbatuar në mënyrë të kënaqshme.

Parandalimi i korrupsionit në lidhje me gjyqtarët

45. Si informacion paraprak për këtë raport, autoritetet shqiptare japin informacioni mbi reformën e gjerë gjyqësore të filluar në vitin 2014, duke përfshirë ndryshimet kushtetuese³ dhe një grup ligjesh organike që synojnë forcimin e garancive të pavarësisë, paanësisë, profesionalizmit dhe integritetit brenda sistemit gjyqësor, si dhe përmirësimin e funksionimit të tij. Janë krijuar një numër institucionesh të reja, disa prej të cilave janë ende në proces të krijimit - duke përfshirë Këshillin e Lartë Gjyqësor; Këshillin e Lartë të Prokurorisë; Inspektorati i Lartë i Drejtësisë; Këshilli i Emërimit të Drejtësisë (i themeluar tashmë dhe i përbërë nga gjyqtarë nga nivele të ndryshme të gjykatave); Gjykata kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar; institucionet e rivlerësimit etj. Këshilli i Lartë Gjyqësor, i cili do të zëvendësojë Këshillin e Lartë të Drejtësisë, do të përbëhet nga 11 anëtarë, gjashtë prej të cilëve do të zgjidhen nga vetë gjyqtarët, ndërsa pesë të tjerët do të emërohen nga Kuvendi

³ Komisioni i Venecias, "[Opinion Paraprak mbi projekt ndryshimet kushtetuese për gjyqësorin në Shqipëri](#)", miratuar në seancën plenare të 105te (Venecia, 18-19 dhjetor 2015), CDL-AD(2015)045; "[Raport Përfundimtar mbi projektin e ndryshuar të ndryshimeve kushtetuese për gjyqësorin në Shqipëri](#)", miratuar në seancën plenare të 106te (Venecia, 11-12 mars 2016), CDL-AD(2016)009, për shembull paragrafët 7-8, 52-57, 74 dhe 86-87.

nga bashkësia profesionale ligjore. Këta të fundit tashmë janë emëruar nga Kuvendi, ndërsa zgjedhja e gjashtë anëtarëve të tjerë nga gjyqësori është e lidhur me procesin e vettingut (shih më poshtë). Kryetari i Këshillit të Lartë Gjyqësor duhet të zgjidhet në mbledhjen e tij të parë nga anëtarët jo-gjyqësorë. Po ashtu, Këshilli i Lartë i Prokurorisë duhet të përbëhet nga 11 anëtarë, me gjashtë anëtarë të zgjedhur nga prokurorët dhe pesë nga Kuvendi nga komuniteti profesional ligjor. Këta të fundit tashmë janë caktuar. Ndërkohë, janë marrë masa të përkohshme siç është fakti që Këshilli i Lartë i Drejtësisë duhet të mbetet në vend derisa të ngrihet Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe të emërohet nga Kuvendi i Prokurorisë së Përgjithshme pro-tempore. Autoritetet gjithashtu përmendin themelimin e Komisionit të Pavarur për Bashkërendimin, Monitorimin dhe Zbatimin e Ligjit Nr. 115/2016 mbi organet qeverisëse të sistemit gjyqësor, i cili do të monitorojë, ndër të tjera, procesin e përzgjedhjes së kandidatëve dhe zgjedhjen / emërimin e anëtarëve të organeve drejtuese të sistemit të drejtësisë dhe do t'i raportojë Kuvendit për zbatimin e ligjit të lartpërmendur.

46. Një ushtrim i madh i verifikimit të gjyqtarëve është iniciuar me synim luftën kundër korrupsionit në gjyqësor.⁴ Procesi i ri-vlerësimit është duke u zhvilluar në bazë të tre kritereve: vlerësimi i pasurisë bazuar në deklaratat e aseteve, kontrollin e figurës për kontakte të mundshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar dhe vlerësimin e kompetencave profesionale me një vlerësim të sjelljes etike dhe profesionale, duke përfshirë shkeljet etike dhe vonesat në procesin gjyqësor. Një numër i institucioneve janë përfshirë në këtë proces, posaçërisht nga ILDKPKI-ja dhe Komisioni i Pavarur i Kualifikimeve, me mbështetjen e Këshillit të Lartë të Drejtësisë dhe Zyrës së Prokurorit të Përgjithshëm. Përditësimet në procesin e verifikimit publikohen në faqen e internetit të Komisionit të Pavarur të Kualifikimeve për të siguruar transparencën. Për shembull, më 15 janar 2018, 36 çështje gjyqësore u përzgjedhën për verifikim, duke përfshirë tetë gjyqtarë të Gjykatës Kushtetuese, Prokurorin e Përgjithshëm, gjashtë gjyqtarë të Gjykatës së Lartë dhe tre gjyqtarë nga gjykatat e apelit. Në mars të vitit 2018, Komisioni vendosi të shkarkojë një gjyqtar nga Gjykata Kushtetuese. Dy gjyqtarë të tjerë të Gjykatës Kushtetuese dhe një gjyqtar i Gjykatës së Lartë kanë dhënë dorëheqjen që nga fillimi i këtij ushtrimi. Midis prillit dhe qershorit 2018, u shkarkuan tre gjyqtarë të Gjykatës Kushtetuese, një gjyqtar nga një Gjykatë e Apelit dhe një prokuror, ndërsa u konfirmua Kryetari i Gjykatës Kushtetuese, një gjyqtar i Gjykatës së Lartë, dy gjyqtarë të shkallës së parë dhe tre prokurorë. GRECO u kërkon autoriteteve të vazhdojnë të ofrojnë përditësime si për zhvillimin e reformës gjyqësore dhe në procesin e verifikimit në lidhje me gjyqtarët.

Recommendation vi.

47. GRECO ka rekomanduar që: i) *përzgjedhja dhe emërimi i gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë të jetë transparente dhe në këto procese të kërkohet opinioni i gjyqësorit (p.sh. i vet Këshillit të Lartë të Drejtësisë); dhe ii) vlerësimi periodik i figurës profesionale dhe etike të një gjyqtari të realizohet në kohë si edhe t'i kushtohet vëmendje garantimit të faktit se kriteret për vlerësimin e sjelljes etike të një gjyqtari janë objektive dhe transparente, duke respektuar parimin e pavarësisë gjyqësore.*
48. Ky rekomandim u konsiderua si pjesërisht i zbatuar në Raportin e Pajftueshmërisë. GRECO kujton se qëllimi i pjesës së parë të rekomandimit ishte, *inter alia*, depolitizimi i përzgjedhjes dhe emërimit të gjyqtarëve në Gjykatën e Lartë. Ndryshimet në procedurë, sipas së cilës gjyqtarët e asaj Gjykate do të

⁴ Komisioni i Venecias, "[Shqipëri - Letër Amicus Curiae për Gjykatën kushtetuese mbi ligjin për Ri-vlerësimin Kalimtar të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve \(Ligji i Vettingut\)](#)", miratuar në Seancën Plenare të 109të (Venecia, 9-10 dhjetor 2016), CDL-AD(2016)036-e, për shembull paragrafët 59 deri 64.

përzgjidheshin nga Presidenti i Republikës, bazuar në një përzgjedhje të kandidatëve nga Këshilli për Emërimet e Gjykatës së Lartë, në përgjithësi u mirëprit së bashku me transparencën më të madhe në procedurën e përzgjedhjes/emërimit. Megjithatë, procesi i ri nuk u zbatua në praktikë dhe shpejtë u zëvendësua nga një rregullim tjetër, sipas së cilës përgjegjësia për përzgjedhjen/emërimin e kandidatëve do t'i besohej Këshillit të Lartë Gjyqësor në të ardhmen, i caktuar për të zëvendësuar Këshillin e Lartë të Drejtësisë dhe i përbërë nga një shumicë gjyqtarësh të zgjedhur nga radhët e tyre (shih paragrafin 43). GRECO argumentoi se kjo reformë do të ishte plotësisht në linjë me rekomandimin, por duke qenë se perioda e tranzicionit po vazhdonte ende, ishte shumë herët to mbahej një qëndrim përfundimtar. Për këtë arsye, kjo pjesë e rekomandimit u konsiderua si pjesërisht e zbatuar.

49. Përsa i përket pjesës së dytë të rekomandimit, GRECO nuk kishte konstatuar ndonjë zhvillim të rëndësishëm. Intervali i konsiderueshëm kohor nga perioda e vlerësimit deri në periudhën e referencës nuk ishte zvogëluar dhe kërkesave etike të zbatueshme iu ishte dhënë një interpretim i ngushtë. Për aq kohë sa performanca e një gjyqtari vazhdonte të matej me numrin/rezultatet e ankesave dhe me numrin e dënimeve disiplinore të formës së prerë brenda periudhës së referencës, pa u respektuar Kodi i Etikës Gjyqësore, objektivi themelor i vlerësimit, i cili do të duhej të rikonfirmonte se çdo gjyqtar ka "cilësitë e larta morale" të kërkuara, nuk do të përmbushej.
50. Tashmë, autoritetet nënvizojnë, në lidhje me pjesën e parë të rekomandimit, se Neni 136 i Kushtetutës, në vijim të reformës në drejtësi, parashikon se gjyqtarët e Gjykatës së Lartë zgjidhen nga Presidenti i Republikës me propozim të Këshillit të Lartë Gjyqësor, për një periudhë nëntë vjeçare pa të drejtë riemërimi. Gjithashtu, Neni 136 përcakton se gjyqtarët e Gjykatës së Lartë zgjidhen nga radhët e gjyqtarëve me të paktën 13 vjet eksperiencë si gjyqtarë. Një e pesta e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë përzgjidhen nga radhët e avokatëve të spikatur, me jo më pak se 15 vjet eksperiencë si avokatë, profesorë ose lektorë në drejtësi, në administratën publike ose në fusha të tjera të drejtësisë. Kandidatët e përzgjedhur nga radhët e juristëve duhet të kenë një diplomë shkencore në drejtësi. Një kandidat jo gjyqtar nuk duhet të ketë pasur një pozicion politik në administratën publike (për shembull: Kryeministër, Zëvendës Kryeministër, ose zyrtar, anëtar i kabinetit të Presidentit të Republikës, Kryetar Parlamenti, Kryeministër, Zëvendës Kryeministër ose Ministër, pozicioni i Drejtorit të Kabinetit, këshilltar, asistent, zëdhënës ose sekretar personal i kryetarit të Kabinetit), ose pozicioni drejtues në parti të politike (për shembull: të ketë qenë pjesë e organeve drejtuese të një partie) gjatë dhjetë viteve të fundit përpara se të bëhet një kandidat. Kriteret e tjera dhe procedura e përzgjedhjes për gjyqtarët parashikohen me ligj.
51. Për sa i përket pjesës së dytë të rekomandimit, autoritetet theksojnë se raundi i parë i vlerësimit të gjyqtarëve për periudhën 2005-2006 u përfundua në vitin 2014 dhe përfshiu 279 gjyqtarë, ndërsa raundi i dytë i vlerësimit për periudhën 2007-2009 u përfundua në vitin 2017 dhe përfshiu 296 gjyqtarë. Vlerësimi i tretë për periudhën 2010-2012 është ende në proces dhe deri më tani, janë vlerësuar 18 gjyqtarë dhe një inspektor. Për më tepër, janë përfunduar 13 vlerësime të përshpejtuara. Autoritetet shtojnë se, paralelisht, po realizohet një vlerësim i performancës në lidhje me ushtrimin e sipërpërmendur të vetting-ut.
52. Autoritetet shtojnë se standardet e objektivitetit dhe transparencës në kriteret e përdorura për vlerësimin e sjelljes etike të gjyqtarëve përcaktohen në Ligjin Nr.

96/2016, "Për statusin e gjyqtarëve dhe të prokurorëve në Republikën e Shqipërisë", dhe më specifikisht në Kreun II, nën emërtimin "Kriteret, burimet dhe shkallët e vlerësimit", si edhe në Nenin 7, i cili parashikon si kriteret vlerësimi: (a) kapacitetin profesional gjyqësor; (b) aftësitë organizative; (c) etikën dhe përkushtimin ndaj vlerave profesionale gjyqësore; (ç) aftësitë personale dhe angazhimi profesional. Neni 75 i Ligjit Nr. 96/2016 identifikon si një nga kriteret e aftësisë së gjyqtarit dedikimin e tij ndaj etikes dhe vlerave profesionale, dhe specifikisht (i) aftësitë për etikën e punës, integritetin dhe paanshmërinë; (ii) etika e punës, veçanërisht në lidhje me angazhimin dhe llogaridhënien; (iii) integriteti, veçanërisht imuniteti i tyre ndaj çdo ndikimi ose presioni të jashtëm; dhe (iv) paanshmëria duke treguar kujdes ndaj konflikteve të interesit.

53. GRECO i kushton vëmendje informacioneve të ofruara nga autoritetet. Për sa i përket pjesës së parë të rekomandimit, GRECO mirëpret ndryshimet kushtetuese, të cilat kanë të bëjnë me rolin e Presidentit të Republikës në përzgjedhjen dhe emërimin e anëtarëve të Gjykatës së lartë, rol i cili është i kufizuar në emërimin formal të atyre gjyqtarëve me propozim të Këshillit të Lartë Gjyqësor, të përbërë nga një shumicë gjyqtarësh të përzgjedhur nga radhët e tyre, i cili në tërësi përmbush objektivin e rekomandimit. GRECO vëren se ka një referencë për faktin se gjyqtarët kandidatë nuk duhet të kenë mbajtur një pozicion politik në administratën publike ose një pozicion drejtues në një parti politike gjatë 10 viteve të fundit.

54. Në lidhje me pjesën e dytë të rekomandimit, GRECO vëren se periudha nga vitet e referencës deri në raundet që korrespondojnë me vlerësimin e gjyqtarëve, mbetet jashtëzakonisht e madhe, duke pasur parasysh se raundi i vlerësimit, i cili filloi në vitin 2018, mbulon periudhën 2010-2012. Ndërkohë që GRECO vëren se vlerësimi për periudhën 2013-2015 thuhet të ketë filluar paralelisht, si pjesë e ushtrimit të vetting-ut për të gjithë gjyqtarët (shih paragrafin 46). Gjithsesi, GRECO është i mendimit se duke pasur parasysh numrin e lartë të çështjeve të prapambetura (Backlog-u), hendeuku kohor mbetet një shqetësim. Teksa kriteret për vlerësimin e gjyqtarëve parashikohen në Ligjin Nr. 96/2016, kjo pjesë e rekomandimit nuk mund të konsiderohet më shumë sesa pjesërisht e respektuar.

55. GRECO përfundon se rekomandimi vi mbetet pjesërisht i zbatuar.

Rekomandimi vii.

56. *GRECO ka rekomanduar se: i) "Komiteti i etikës, i verifikimit të mandateve dhe zhvillimit të vazhdueshëm profesional", sipas Konferencës Kombëtare Gjyqësore përmbush mandatin e tij dhe garanton, në një mënyrë proaktive, zbatimin e rregullave etike; dhe se ii) gjyqtarëve iu duhet garantuar udhëheqje, këshillim dhe trajnimi i detyruar në detyrë në lidhje me etikën, konfliktin e interesit dhe parandalimin e korrupsionit brenda rangjeve të tyre.*

57. Në Raportin e Përputhshmërisë, ky rekomandim u konstatua si pjesërisht i respektuar. Në lidhje me pjesën e parë të rekomandimit, GRECO konstatoi se nuk ishin ndërmarrë hapa konkretë. GRECO shprehu shqetësimin në lidhje me faktin se Komiteti i Etikës nuk reagoi ndaj shkeljeve të Kodit të Etikës në një mënyrë proaktive si edhe në lidhje me ndarjen e funksioneve mbikëqyrëse midis Komitetit të etikës dhe inspektorëve të Këshillit të Lartë të Drejtësisë. Nuk ishte e qartë nëse transferimi i përgjegjësisë për miratimin e rregullave për etikën gjyqësore dhe monitorimi i respektimit të tyre në Këshillin e Lartë Gjyqësor në të ardhmen, sipas

reformës në drejtësi, do t'i jepte fund mandatit të Komitetit të Etikës. GRECO i nxiti autoritetet t'i jepnin prioritet, brenda reformës në drejtësi, zbatimit të rregullave etike të zbatueshme për gjyqtarët. Po ashtu, GRECO kishte bërë një paralajmërim ndaj shtimit të organeve me kompetenca të mbivendosura, përderisa perceptimi, se etika gjyqësore është neglizhuar, ka mundësi që të vijojë. GRECO doli në përfundimin se kjo pjesë e rekomandimit nuk ishte zbatuar.

58. Në lidhje me pjesën e dytë të rekomandimit, GRECO pranoi me kënaqësi se trajnimi i ri gjatë shërbimit në lidhje me etikën profesionale për gjyqtarët ishte çelur me nivele të mira pjesëmarrje, dhe kështu, arriti në përfundimin se kjo pjesë e rekomandimit ishte zbatuar në mënyrë të kënaqshme.
59. Tashmë, autoritetet, në lidhje me pjesën e parë të rekomandimit, pohojnë se neni 290 i Ligjit Nr. 115 (3 Nëntor 2016) shfuqizonte Nenin Nr. 77/2012 "Për Organizimin dhe Funkionimin e Konferencës Kombëtare Gjyqësore", dhe si pasojë e kësaj Komiteti i Etikës nuk ishte më i domosdoshëm. Neni 83, nën emërtimin "Etika Gjyqësore", i Ligjit Nr. 115/2016, i jep Këshillit të Lartë Gjyqësor përgjegjësinë për miratimin e standardeve të etikës gjyqësore dhe të rregullave për sjelljen e gjyqtarëve, si edhe për monitorimin e përputhshmërisë me to, duke e bërë atë organin vendim-marrës në këtë fushë. Këshilli i Lartë Gjyqësor, do të marrë vendime edhe në çështjet disiplinore të hetuara nga Inspektorët e lartë të Drejtësisë. Zbatimi i rregullave etike do t'i nënshtrohet rivlerësimit nga organet e rivlerësimit sipas Ligjit Nr. 84/2016, "Për rivlerësimin e përkohshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë", dhe më tej pjesë e vlerësimit profesional të magjistratëve nga Inspektori i Lartë i Drejtësisë, sipas Kreut II, "Kriteret, Burimet dhe Nivelet e Vlerësimit" të Ligjit Nr. 96/2016, Neni 75 i të cilit i dedikohet etikës dhe përkushtimit ndaj vlerave profesionale.
60. Në lidhje me pjesën e dytë të rekomandimit, i cili tashmë është konsideruar si i zbatuar në mënyrë të kënaqshme, autoritetet raportojnë për një sërë seminaresh për gjyqtarët, të cilët merren me çështjet e etikës dhe të integritetit. Këshilli i Lartë Gjyqësor emëron një Këshilltar Etike nga radhët e gjyqtarëve, i cili përmbush kërkesat ligjore për të qenë një anëtar i Gjykatës së lartë dhe ka eksperiencë dhe njohuri në lidhje me çështjet e etikës. Këshilltari i Etikës do t'i japë këshilla gjyqtarëve në lidhje me dilemat e etikës; mund të kërkojë opinionin e KLGJ në çështjet të cilat kanë të bëjnë me sjelljen e gjyqtarëve në përgjithësi; përgatit dhe përditëson një manual për dilemat e etikës; organizon, në bashkëpunim me Shkollën e Magjistraturës, trajnime fillestare dhe të vazhdueshme në lidhje me etikën; dhe i raporton KLGJ-së të paktën një herë në vit.
61. GRECO i kushton vëmendje informacioneve të ofruara nga autoritetet. Në lidhje me pjesën e parë të rekomandimit, e cila është e vetmja pjesë që mbetet e papërfunduar, GRECO vëren se, si pjesë e reformës në drejtësi përshkruar më sipër, Këshilli i Lartë Gjyqësor duhet të jetë përgjegjës për miratimin e standardeve etike gjyqësore dhe për rregullat e sjelljes, si edhe të monitorojë përputhshmërinë me to, duke qenë se Komiteti i Etikës është shpërbërë, ç'ka i përgjigjet shqetësimeve të shprehura nga GRECO. Vërehet se standardet e integritetit janë vendosur në zemër të ushtrimit të rivlerësimit të gjyqtarëve, i cili aktualisht është ndërmarrë për të çrrënjësuar korrupsionin nga gjyqësori (shih paragrafin 46). Thënë kjo, reforma në drejtësi ende duhet të zbatohet plotësisht, duke përfshirë edhe faktin se KLGJ duhet të jetë funksional. Në këtë mënyrë, GRECO e konsideron këtë pjesë të rekomandimit si pjesërisht të përmbushur për momentin.

62. Në lidhje me pjesën e dytë të rekomandimit, e cila tashmë ka rezultuar të jetë përmbushur, GRECO pret me kënaqësi krijimin e institucionit të Këshilltarit të Etikës, për të ofruar këshilla për gjyqtarët në rastin e dilemave të etikës, për të punuar me trajnimet në çështjet e etikës dhe për të publikuar dhe për të mbajtur të përditësuar një manual për standardet e etikës.

63. GRECO arrin në përfundimin se rekomandimi vii mbetet pjesërisht i zbatuar.

Rekomandimi viii.

64. *GRECO ka rekomanduar se: i) me qëllimin për të garantuar mbrojtjen ndaj ndërhyrjeve arbitrare në administrimin e drejtësisë, zgjerimi i të drejtës së Ministrisë së Drejtësisë për të kontrolluar funksionimin e shërbimeve gjyqësore dhe administrimin e gjykatave, sipas parashikimit të Nenit 31 të ligjit "Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Lartë të Drejtësisë", duhet të përcaktohet qartë; dhe se ii) kryetarët e gjykatave respektive, duke përfshirë Kryetarin e Gjykatës së Lartë, duhet të vishen me të drejtën për të ndërmarrë procedime disiplinore ndaj gjyqtarëve.*

65. Në Raportin e Përputhshmërisë, GRECO konstatoi se ky rekomandim ishte zbatuar pjesërisht. GRECO e konsideroi transferimin e përgjegjësisë për inspektimin e gjykatave nga Ministria e Drejtësisë tek inspektori i pavarur i drejtësisë, siç parashikohet nga reforma në drejtësi, mund të ishte potencialisht një hap pozitiv. Megjithatë, fusha e saktë e veprimit e inspektimeve të tilla nuk ishte e përcaktuar, e drejta e inspektorit për të realizuar inspektime *ex officio* nuk ishte sqaruar, dhe, ç'ka ishte më e rëndësishme, nuk ishte e qartë nëse Ministri i Drejtësisë mund të realizonte inspektime paralelisht. Gjithashtu, situata përkeqësohej nga e drejta e Ministrit për të "inspektuar" aktivitetet e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, ç'ka dukej problematike.

66. Në lidhje me pjesën e dytë të rekomandimit, GRECO solli në vëmendje se në momentin e vlerësimit, Ministri i Drejtësisë kishte të drejtën ekskluzive të niste procedimet disiplinore kundër gjyqtarëve dhe se kjo ishte menduar se krijonte mundësi për ndikime të papërshtatshme. GRECO ishte i mendimit se ndryshimet kushtetuese parashikonin një procedurë të balancuar përmes së cilës pushteti i "akuzuesit" i atribuohet Inspektorit të pavarur të Lartë të Drejtësisë dhe funksioni i vendimmarrjes i vishej Këshillit të Lartë Gjyqësor. Megjithatë, statusi i Ministrit të Drejtësisë si një "kërkues i privilegjuar" në çështjen e hetimit në një shkelje të pretenduar disiplinore nga një gjyqtar, dukej se diskriminonte kërkuesit e tjerë, duke qenë se inspektori rezultonte të kishte një margjinë të caktuar diskrecioni për të reaguuar ose jo ndaj ankesave të këtij të fundit.

67. Autoritetet, tashmë, pohojnë se reforma në drejtësi ka çuar në krijimin e organit të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, të cilët kanë autoritetin për të hetuar shkeljet disiplinore dhe apelon ndaj të gjithë gjyqtarëve (përveç atyre të Gjykatës Kushtetuese) dhe prokurorëve, si edhe për të inspektuar zyrat e gjykatave dhe të prokurorëve. Sipas Nenit 147/d të Kushtetutës, Inspektori i Lartë i Drejtësisë është përgjegjës për verifikimin e ankesave, për hetimin e shkeljeve me iniciativën e tij dhe për nisjen e procedimeve disiplinore ndaj të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve, anëtarëve të Këshillit të Lartë Gjyqësor, Këshillit të Lartë të Prokurorisë dhe Prokurorit të Përgjithshëm. Ai/ajo zgjidhet me një shumicë prej tre të pestash në Parlament, në një afat prej nëntë vjetësh pa të drejtë rikandidimi, nga radhët e juristëve me jo më pak se 15 vite eksperiencë profesionale dhe me një moral dhe

integritet profesional të lartë. Ai/ajo nuk duhet të ketë mbajtur një pozicion politik në administratën publike (për shembull: Kryeministër, Zëvendës Kryeministër, Ministër, Zëvendës Ministër, ose zyrtar, anëtar i Kabinetit të Presidentit të Republikës, Kryetar i Parlamentit, Kryeministër, Zëvendës Kryeministër, ose Ministër, pozicioni i Drejtorit të Kabinetit, këshilltar, ndihmës, zëdhënës ose sekretar personal i kryetarit të Kabinetit), ose pozicione drejtuese në partitë politike (për shembull: të ketë qenë pjesë e organeve drejtuese të një partie), gjatë 10 viteve të fundit. Inspektori i Lartë i Drejtësisë zgjidhet nga një listë prej pesë kandidatësh të përzgjedhur dhe klasifikuar bazuar në merita nga Këshilli i Emërimeve në Drejtësi, në një procedurë të hapur. Në rastin kur asnjë kandidat nuk e arrin shumicën prej tre të pestash në Kuvend, brenda 30 ditëve nga marrja e listës, emërohet kandidati i renditur i pari. Inspektori i Lartë i Drejtësisë nuk është zgjedhur ende, sepse procesi i aplikimit dhe përzgjedhjes së kandidatëve për këtë post kushtëzohet nga funksionimi i Këshillit të Emërimeve në Drejtësi dhe procesi i rivlerësimit të kandidatëve (shih paragrafët 45 dhe 46). Dy raste të shprehjes së interesit janë marrë dhe po i jepet prioritet në procesin e rivlerësimit.

68. Marrëdhënia midis Ministrit të Drejtësisë dhe Këshillit të Lartë Gjyqësor parashikohen në mënyrë të detajuar në Nenin 71 të Ligjit Nr. 115/2016 "Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë". ministria e Drejtësisë përgatit projekt-aktet ligjore në fushën e drejtësisë dhe konsultohet me Këshillin e Lartë Gjyqësor gjatë procesit. Ministria e Drejtësisë mund të marrë pjesë në takimet e përbashkëta të Këshillit të Lartë të Drejtësisë dhe të Këshillit të Lartë të Prokurorisë. Ministri i Drejtësisë ose persona të autorizuar nga ai/ajo mund të marrin pjesë si vëzhgues në Takimin e Përgjithshëm të gjyqtarëve, në takimet e Këshillit të Përgjithshëm të Dhomës Kombëtare të Avokatisë, në Asamblenë e Stafit Akademik dhe në Këshillin Drejtues të Shkollës së Magjistraturës, në Takimin e Veçantë të Kryetarëve të Institucioneve për përzgjedhjen e anëtarëve gjyqtarë të Këshillit të Lartë Gjyqësor. Ministri i Drejtësisë mund të paraqesë një ankesë tek Inspektori i Lartë i Drejtësisë për shkeljen e pretenduar disiplinore të gjyqtarëve dhe mund t'i kërkojë Inspektorit të Lartë të Drejtësisë të realizojë inspektime institucionale dhe tematike në gjykata. Neni 119 i Ligjit Nr. 2016 gjithashtu parashikon se Ministri i Drejtësisë mund të paraqesë ankesa tek Inspektori i Lartë i Drejtësisë, kur ka të dhëna të besueshme se një magjistrat ka kryer një shkelje disiplinore.
69. Ministri i Drejtësisë mund të marrë pjesë, pa të drejtë vote, në takimet e Këshillit të Lartë Gjyqësor, kur diskutohen problematikat e planifikimit strategjik dhe të buxhetit të gjyqësorit (Kushtetuta, Neni 147/a). Sipas Neni 13 të Ligjit Nr. 98/2016 "Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë", në rast se vlerësimi ofron fakte se harta gjyqësore nuk përmbush objektivat, parimet dhe kriteret e parashikuara në Nenet 14 dhe 15 të ligjit në fjalë, Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Ministri i Drejtësisë do të përgatisin një propozim të përbashkët për riprojektimin e rretheve gjyqësore dhe të kompetencave territoriale të gjykatave.
70. Neni 31 i Ligjit "Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Lartë të Drejtësisë" është shfuqizuar dhe Ligji Nr. 98/2016 "Për organizimin dhe funksionimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë" parashikon se funksionimi i administratës gjyqësore nuk është më nën kompetencën e Ministrit të Drejtësisë, por të Këshillit të Lartë Gjyqësor, i cili ka kompetencën për të organizuar dhe kryer shërbime, të cilat kanë të bëjnë me administrimin gjyqësor.
71. Në lidhje me pjesën e dytë të rekomandimit, brenda kuadrit të reformës gjyqësore, Neni 37 për "kompetencat de një kryetari gjykate" të ligjit të sipërpërmendur Nr.

98/2016, kryetari i një gjykate, duke përfshirë Kryetarin e Gjykatës së Lartë, ka një përgjegjësi të përgjithshme për të garantuar se etika gjyqësore mbikëqyret, për të bashkëpunuar me Këshillin e Lartë Gjyqësor, për sa i përket vlerësimit etik dhe profesional të gjyqtarëve, si edhe për të mbikëqyruar disiplinën në punë të gjyqtarëve dhe për të kërkuar që të nisin hetimet për shkeljen e pretenduar.

72. GRECO pranon me kënaqësi se në vijim të reformës gjyqësore, funksionimi i administrimit gjyqësor nuk është më nën kompetencën e Ministrisë së Drejtësisë, por të Këshillit të Lartë Gjyqësor. Ministri i Drejtësisë mund të ndjekë takimet e Këshillit të Lartë Gjyqësor, pa të drejtën e votës, në rastin kur në këto takime trajtohet planifikimi strategjik dhe buxheti i gjyqësorit. Kur është çështja e hartës gjyqësore, riorganizimi duhet të jetë rezultat i një projekti të përbashkët të ministrisë dhe Këshillit të Lartë Gjyqësor.

73. Gjithashtu, GRECO mirëpret krijimin e organit të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë si autoriteti përgjegjës për përpunimin e ankesave, për hetimin e shkeljeve me iniciativën e tij si edhe për nisjen e procedimeve disiplinore ndaj të gjithë gjyqtarëve. Ministria e Drejtësisë mund t'i drejtohet Inspektorit të Lartë të Drejtësisë nëse ka informacione të besueshme se një gjyqtar mund të jetë përgjegjës për një shkelje. GRECO vëren se mënyra e përzgjedhjes së Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, duke vijuar më tej me emërimin e tij nga Kuvendi rezulton se ofron mjaftueshëm garanci kompetencash dhe pavarësie (në lidhje me eksperiencën profesionale të kërkuar dhe me kriteret e larta morale si edhe me mandatin). GRECO vëren se ka referenca ndaj faktit se kandidatët për postin e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë nuk duhet të kenë pasur një post politik në administratë ose një pozicion drejtues në një parti politike gjatë 10 viteve të fundit. Ministri i Drejtësisë nuk ka asnjë pushtet mbikëqyrës ndaj aktiviteteve të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, ndryshe nga çfarë pritet të parashikohet gjatë reformës në drejtësi, ndërsa pavarësia e postit përcaktohet në Nenin 196 të Ligjit Nr. 115/2016 "Për organet qeverisëse të sistemit të drejtësisë". këto janë zhvillime pozitive, por GRECO vëren se posti i Inspektorit të Lartë të Drejtësisë është në pritje që të plotësohet dhe për këtë arsye kjo pjesë e rekomandimit mund të konsiderohet vetëm si pjesërisht e zbatuar për momentin.

74. Në lidhje me pjesën e dytë të rekomandimit, GRECO vëren se Ligji Nr. 98/2016 "Për organizimin dhe funksionimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë", kryetarët e gjykatave kanë përgjegjësi të përgjithshme për të garantuar se standardet etike gjyqësore respektohen, brenda gjykatës së tyre respektive si edhe për të kërkuar që hetimet të nisin për çdo shkelje të pretenduar. Për më tepër, siç u përmend më sipër, përveç mundësisë që ekziston që Ministri i Drejtësisë të kërkojë nisjen e hetimeve disiplinore, Inspektori i Lartë i Drejtësisë mundet që me propozimin e tij të nisë procedimet disiplinore. Për këtë arsye, GRECO mendon se kjo pjesë e rekomandimit është përmbyshur.

75. GRECO arrin në konkluzionin se rekomandimi viii mbetet të jetë zbatuar pjesërisht.

Parandalimi i korrupsionit në radhët e prokurorëve

Rekomandimi ix.

76. *GRECO rekomandonte përmirësimin e mëtejshëm e kriterëve për vlerësimin e cilësive etike të prokurorëve, veçanërisht duke garantuar se kriteret janë objektive dhe transparente.*

77. GRECO mendon se ky rekomandim është zbatuar pjesërisht. Në Raportin e Përputhshmërisë, GRECO pranon me kënaqësi rishikimin e rregullave të brendshëm për vlerësimin e vazhdueshëm të prokurorëve, me synimin për të përcaktuar më mirë integritetin dhe cilësitë e tyre etike. Në të njëjtën kohë, kriteret kufizoheshin në një grup të vogël komponentësh të konsideruar si kritikë për përmbushjen e funksionit të prokurorisë. GRECO ishte i mendimit se do të ishte e pëlqyeshme që këto kriteret të lidheshin në mënyrë më eksplicite me integritetin që pritet nga një prokuror. GRECO ishte e mendimit se respektimi i Rregullave për Etikën për prokurorët nuk duhej të ishte absolute për një vlerësim pozitiv. Në këtë mënyrë, autoritetet inkurajoheshin të vijonin me përpjekjet e tyre për të gjetur balancën e duhur midis standardi të detajuar dhe një kuadri vlerësimi mjaftueshëm fleksibël.
78. Tashmë, autoritetet pohojnë se ndryshimet kushtetuese në Ligjin Nr. 76/2016, Neni 149/a përcaktojnë përgjegjësinë e Këshillit të Lartë të Prokurorisë gjatë vlerësimit të prokurorëve, miratimin e rregullave për etikën e prokurorëve si edhe mbikëqyrjen për përputhshmërinë. Neni 184 i Ligjit Nr. 115/2016 parashikon se në përputhje me Ligjin "Për statusin e gjyqtarëve dhe të prokurorëve në Republikën e Shqipërisë", Këshilli i Lartë i Prokurorisë është përgjegjës për vlerësimin e etikës dhe aktivitetit profesional të prokurorëve. Megjithatë, ata tregojnë se Këshilli i Lartë i Prokurorisë ende mbetet të krijohet.
79. Ata shtojnë se vlerësimi i aftësive profesionale të magjistratëve, që do të thotë i gjyqtarëve dhe prokurorëve, bazohet në kuadrin e ri ligjor, kriteret e vlerësimit e të cilit, burimet dhe nivelet profesionale, përcaktohen në ligjin Nr. 96/2016 "Për Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve në Republikën e Shqipërisë". Neni 4 i këtij ligji parashikon standardet e etikës dhe rregullat e sjelljes si më poshtë: magjistratët duhet të ndërmarrin të gjitha masat e arsyeshme për të ruajtur dinjitetin e pozicionit, duke përfshirë edhe rastet e aktiviteteve të ndërmarra kur ata nuk janë duke realizuar detyrat e tyre zyrtare. Ata duhet të marrin të gjitha masat për të mbrojtur dhe për të nxitur dinjitetin dhe standardet e profesionit; reputacionin e institucioneve gjyqësore dhe besimin e publikut në sistemin e gjyqësorit; dhe statusin e profesionit të magjistratit. Këshillat duhet të publikojnë Standardet e Etikës dhe Rregullat e Sjelljes në përputhje me parashikimet e Ligjit "Për Institucionet e Qeverisjes së Sistemit të Drejtësisë". Neni 71 parashikon kriteret e mëposhtme të vlerësimit: (a) kapacitetin profesional të prokurorëve; (b) aftësitë organizative; (c) etikën dhe përkushtimin ndaj vlerave profesionale të prokurorëve; (ç) cilësitë personale dhe angazhimin profesional. Neni 75 identifikon si një nga kriteret e aftësisë së prokurorëve, dedikimin e tyre ndaj etikës dhe vlerave profesionale, më specifiku: (i) aftësitë e prokurorëve për etikën e punës; integritetin dhe paanshmërinë; (ii) etikën e punës, veçanërisht përkushtimin dhe llogaridhënien; (iii) integritetin, imunitetin nga çdo ndikimi ose presion i jashtëm; (iv) paanshmërinë, veçanërisht vëmendjen ndaj konfliktit të interesit.
80. GRECO i kushton vëmendje informacioneve të ofruara nga autoritetet. Ai mirëpret kuadrin ligjor për vlerësimin e prokurorëve, duke përfshirë më shumë kriteret të lidhura me integritetin dhe standardet e etikës dhe Këshillin e Lartë të Prokurorisë si organi përgjegjës për vlerësimin e prokurorëve. Megjithatë, duke pasur parasysh faktin se një kuadër i tillë nuk është ende funksional, rekomandimi nuk mund të konsiderohet si plotësisht i përmbushur.
81. GRECO arrin në përfundimin se rekomandimi ix është zbatuar pjesërisht.

III. PËRFUNDIME

82. **Për sa më sipër, GRECO arrin në përfundimin se Shqipëria ka zbatuar në mënyrë të kënaqshme ose ka menaxhuar në mënyrë të kënaqshme katër nga dhjetë rekomandimet, e përfshira në Raportin e Vlerësimit të Raundit të Katërt.** Gjashtë rekomandimet e tjera janë zbatuar pjesërisht.
83. Më konkretisht, rekomandimet i, iv, v dhe x janë zbatuar në mënyrë të kënaqshme, ndërsa rekomandimet ii-iii dhe vi-ix janë zbatuar pjesërisht.
84. Deri më tani, për sa ka të bëjë me deputetet, është hedhur një hap pozitiv me miratimin në prill 2018 të Kodit të Sjelljes për deputetët. Ky instrument mbulon fusha të cilat lidhen me parandalimin e korrupsionit, veçanërisht situatat e konfliktit të interesit; aktivitete shtesë; dhuratat dhe kufizimet e pas punësimit. Sapo të dalin raste të konflikteve të interesit, ato duhet të deklarohen nga deputetët (sipas çdo rasti), si edhe është përcaktuar një procedurë për të garantuar se janë raportuar, regjistruar dhe janë bërë publike kontaktet e deputetëve me palët e treta gjatë procesit legjislativ. Në të njëjtën kohë, ka një farë mungesë qartësie në lidhje me zbatimin e rregullave dhe sanksionet në rastin e shkeljeve, të cilat nuk përmenden shprehimisht në tekstin e Kodit të Sjelljes. Një mekanizëm zbatues, duke përfshirë sanksionet, do të ishte një garanci e rëndësishme për efikasitetin e një instrumenti të tillë. Për më tepër, janë planifikuar udhëzime për të hedhur dritë mbi rregullat e përfshira në Kodin e Etikës, por ato mbeten ende për t'u miratuar, si edhe mbetet ende përcaktuar ndërgjegjësimin dhe trajnimin e deputetëve ndaj këtyre rregullave. Janë shkurtuar harqet kohore për deklarimet e pasurive të deputetëve, ç'ka është një zhvillim i mirëpritur, dhe këto deklarata publikohen në një faqe zyrtare interneti.
85. Për sa i përket gjyqtarëve, është në proces një reformë e madhe gjyqësore dhe po kështu ekziston edhe një proces vetting-u për gjyqtarët, me synimin për të luftuar korrupsionin në gjyqësor. Më konkretisht, në lidhje me rekomandimet e adresuara për Shqipërinë në Raportin e Vlerësimit, GRECO pranon me kënaqësi se kjo reformë ka rezultuar në kufizimin e rolit të Presidentit të Republikës ndaj emërimit formal të gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë me propozimin e Këshillit të Lartë Gjyqësor, të përbërë nga shumica gjyqtarë të zgjedhur nga radhët e tyre. Për më tepër, funksionimi i administratës gjyqësore nuk është më nën konsideratën e Ministrisë së Drejtësisë, por të Këshillit të Lartë Gjyqësor. Gjithashtu, Këshilli i Lartë Gjyqësor është përgjegjës për përcaktimin e standardeve etike dhe monitorimin e tyre, ç'ka është një tjetër zhvillim premtues me përfundimin e reformës. Krijimi i organit të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë si autoriteti përgjegjës për menaxhimin e ankesave, hetimin e shkeljeve, me iniciativën e tij, si edhe për nisjen e procedimeve disiplinore ndaj të gjithë gjyqtarëve, është një tipar pozitiv i reformës gjyqësore, e cila është në proces, por mbetet ende që ky post të plotësohet. Thënë kjo, shtyrjet në lidhje me periudhën e vlerësimeve të gjyqtarëve mbeten kritike.
86. Deri më tani, për sa i përket prokurorëve, ishte vetëm një rekomandim për t'u adresuar në lidhje me përdorimin e kriterëve objektive dhe transparente për vlerësimin e cilësive etike të prokurorëve. Është përcaktuar kuadri ligjor për vlerësimin e prokurorëve, duke përfshirë më shumë kriterë në lidhje me standardet e integritetit dhe të etikës, por ende duhet që të krijohet Këshilli i Lartë i Prokurorisë, i cili do të jetë përgjegjës për vlerësimin e prokurorëve.

87. GRECO vëren se janë ndërmarrë reforma në lidhje me një sërë rekomandimesh të mbetura pezull. GRECO inkurajon vendin të ndjekë reformat. Në përputhje me Rregullin 31 të rishikuar, paragrafi 9 o Rregullave të saj të Procedurës, GRECO fton Kryetarin e delegacionit të Shqipërisë të paraqesë informacione shtesë në lidhje me zbatimin e rekomandimeve të mbetura pezull ii-iii dhe vi-ix, deri më 31 Mars 2019.
88. Së fundmi, GRECO fton autoritetet e Shqipërisë të autorizojnë, sa më shpejtë të jetë e mundur, publikimin e këtij raporti, ta përkthejnë atë në gjuhën kombëtare dhe ta bëjnë publik përkthimin.